

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยปัจจุบันปัญหายาเสพติดได้กลายเป็นปัญหาวิกฤตสำคัญของประชาคมโลก โดยเฉพาะสำหรับประเทศไทยนั้น ปัญหานี้ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงของชาติทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และคุณภาพประชากร รัฐบาลได้กำหนดนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยใช้หลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการบำบัดรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด รวมทั้งได้ระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางในการเอาชนะยาเสพติดในสถานการณ์ปัจจุบันจะต้อง คิดใหม่ ทำใหม่ โดยทุกองคาพยพในสังคมจะต้องผนึกกำลังร่วมกันให้เป็นพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดให้ได้โดยเร็ว จึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 119/2544 เรื่อง แนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด (สำนักนายกรัฐมนตรีที่ 119/2544 : ภาคผนวก ก) คล้อยตามแผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาล ซึ่งผู้บัญชาการทหารบกได้อนุมัติแผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาลเช่นกัน โดยมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะร่วมแก้ไขหยุดยั้งปัญหาเสพติด ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติให้หมดสิ้นโดยเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2544 ก) ปี 2544 มีโครงการของกองทัพบก ที่กำหนดให้เป็นโครงการที่ต้องเร่งดำเนินการอย่างเร็วในการเข้าร่วมกันกับทุก ๆ ฝ่ายในการแก้ปัญหาเสพติด ภายใต้ “ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดิน” ซึ่งเป็นผลงานมาจากการประชุมเชิงปฏิบัติการของรัฐบาล ระหว่างวันที่ 10-11 มีนาคม 2544 ณ จังหวัดเชียงราย โครงการนี้มีชื่อว่า “โครงการวิวัฒน์พลเมือง” เพื่อพัฒนาพลเมืองของชาติที่ติดยาเสพติด โดยการบำบัดฟื้นฟูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น กองทัพบกได้ดำเนินการทั้งในด้านการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง โดยโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นนั้นส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ติดยาที่ถูกดำเนินคดีตามกฎหมายแล้ว แต่ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่ามีผู้ติดยาเสพติดอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งยังมีได้ถูกดำเนินคดีและขาดการช่วยเหลือในการบำบัดฟื้นฟูอย่างเพียงพอก่อให้เกิดปัญหาต่อครอบครัวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติดเป็นอย่างมาก กองทัพบกจึงอาสาเข้ามาช่วยกันจัดทำโครงการมากมายไม่ว่าจะเป็นโครงการค่ายยุวชนด้านภัยยาเสพติด “เพื่อนรักเพื่อน” ป้องกันเด็กไม่ให้ไป ช้องแวงยาเสพติด หรือโครงการ “ฟ้าใสเพื่อเยาวชนไทย” และ “เดือนเพ็ญพัฒนาเยาวชน” เพื่อบำบัดฟื้นฟูศักยภาพเด็กที่เคยข้องแวงยาเสพติด เป็นต้น

สำหรับโครงการ "วิวัฒน์พลเมือง" ในขั้นต้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ยังมิได้ถูกดำเนินคดี มีความสมัครใจให้ตนเองสามารถหลุดพ้นจากการเสพติดทั้งปวง และไม่หันกลับไปใช้อีก และพัฒนาผู้ที่ติดยาเสพติดภายหลังจากที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูแล้ว ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข พร้อมทั้งจะเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป ช่วยลดภาระของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเสพติด ทางด้านการบำบัดฟื้นฟูจากผู้ปกครอง

ตลอดจนมีเป้าหมาย ที่กลุ่มบุคคลทั่วไปที่ติดยาเสพติดและมีความสมัครใจ จำนวน 11,000 คน โดยการประชาสัมพันธ์ตามสื่อสถานีวิทยุและโทรทัศน์ ในพื้นที่และเครือข่ายของ กองทัพบก รวมทั้งการประสานกับส่วนราชการพลเรือนหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในการช่วยเหลือประชาสัมพันธ์ และรวบรวมกลุ่มเป้าหมายมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในหน่วยทหารต่อไป โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นบุคคลที่มีอายุระหว่าง 15 - 35 ปี ที่มีความสมัครใจที่จะเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ในหน่วยทหารผู้ปกครองให้ความยินยอมรับรอง และไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงและโรคจิตประสาท ระยะเวลาการฝึกอบรม 45 วันต่อรุ่น ในปี พ.ศ. 2546 ดำเนินการ 3 รุ่น โดยเนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วยวิชาหลักได้แก่ วิชาทหารเบื้องต้น วิชาอดทนการฝึกประชาธิปไตย วิชาสุขภาพและอนามัย วิชาศีลธรรมและศาสนา และวิชาการฝึกวิชาชีพ พร้อมทั้งสอดแทรกการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST MODEL)

แผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2536 กองทัพบกได้ขยายโครงการรับผู้ติดยาเสพติด และมีความสมัครใจเข้ารับการศึกษาในหน่วยงานทหาร จำนวน 37 หน่วยทั่วประเทศ มีเป้าหมาย จำนวน 11,000 คน ซึ่งปัจจุบันกองทัพได้เริ่มดำเนินการฝึกอบรมมาแล้ว ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2546 (เอกสารประกอบภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจในโครงการดังกล่าว จึงพยายามศึกษาค้นคว้ากระบวนการในการฝึกอบรมตามหลักสูตรของโครงการ โดยใช้ผลการประเมินผลโครงการหน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศ (นปอ) ณ พื้นที่ศูนย์ต่อสู้ป้องกันภัยทางอากาศที่ 1 ประจำพื้นที่ภาคกลาง (ศปกอทบ.1) อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และพบว่าหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม 5 วิชาหลัก และสอดแทรกการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดแบบเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST MODEL) นำผลสู่การบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย ซึ่งส่งผลให้เกิดประโยชน์ทางเดียว ในขณะที่การดำเนินการที่จะทำให้ได้ผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดมาอยู่ในความดูแลอย่างเป็นกลุ่มก้อน ไม่ใช่จะทำได้โดยง่าย ซึ่งเมื่อบุคคลเหล่านี้ ได้เข้ามาอยู่รวมกันได้แล้ว จึงควรที่จะพัฒนาหลักสูตร ให้สามารถสร้างบุคคลเหล่านี้ ให้เกิดประโยชน์ในทางด้านอื่นอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ถ่ายยฟื้นฟู และพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบสมัครใจ ของกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 กองทัพภาคที่ 3

โดยหลักสูตรเดิมจะส่งผลในทางบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และหลักสูตรตามแนวคิดใหม่จะ สอดแทรกวิชาปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติดเพิ่มเติมและกำหนดชั่วโมงการฝึกอบรมไว้ใน ระยะเวลาของหลักสูตรเดิม น่าจะส่งผลให้ผู้เข้ารับฝึกอบรมได้รับทั้งการบำบัดและเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติดอีกด้วย ซึ่งจะสามารถนำไปขยายผลในพื้นที่ หรือท้องถิ่นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ติดยาเสพติด ตามหลักสูตรการฝึก อบรมที่ใช้ตามโครงการโรงเรียนวิวัฒน์ผลเมือง ค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบสมัครใจ ของกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 กองทัพภาคที่ 3

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรมาใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนตามโครงการโรงเรียน วิวัฒน์ผลเมือง ค่ายฟื้นฟูคุณภาพชีวิตแบบสมัครใจของกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 กองทัพ ภาคที่ 3

ขอบเขตการวิจัย

1. เนื้อหาของการวิจัย

ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมตามโครงการโรงเรียนวิวัฒน์ผลเมือง ค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบสมัครใจของกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 กองทัพภาคที่ 3 ประกอบด้วย

หลักสูตรการฝึกอบรมโครงการโรงเรียนวิวัฒน์ผลเมือง ค่ายฟื้นฟูและพัฒนา คุณภาพชีวิตแบบสมัครใจที่ประกอบด้วยวิชาหลัก 5 วิชา ได้แก่ วิชาการทหารเบื้องต้น วิชาอุดมการณ์ประชาธิปไตย วิชาสุขภาพและอนามัย วิชาศีลธรรมและจริยธรรม และการฝึก วิชาชีพ สอดแทรกการบำบัดฟื้นฟูแบบเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST MODEL) หรือ Family Alternative Treatment Activity Self - Help Therapeutic Community เป็นการบำบัดฟื้นฟู โดยใช้ครอบครัว กิจกรรมสอดแทรก การช่วยเหลือตนเองและชุมชน และการมีส่วนร่วม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ติดยาเสพติดชาย ที่มีอายุ 15-35 ปี ไม่เป็นโรคจิตต่อร้ายแรง โรคจิตประสาทและมีความประสงค์และสมัครเข้าร่วมโครงการที่จะไม่ ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและไม่หวนกลับไปเสพยาอีกโดยได้รับความยินยอมและรับรองจากผู้ปกครอง ประจำปี 2546 จำนวน 2 รุ่น ๆ ละ 100 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบสมัครใจของกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 กองทัพภาคที่ 3 เป็นผู้ให้ความคิดเห็นโดยดำเนินกรรมวิธี 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นักเรียน รุ่นที่ 1 จำนวน 100 คน แสดงความคิดเห็นตามแบบประเมินวิชาหลัก 5 วิชา ที่ใช้ในการฝึกอบรมว่ามีความเหมาะสมมากน้อย เพียงใด โดยวิธีการกรอกแบบสอบถามการประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 นำวิชาปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติด ซึ่งเป็นวิชาที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัยแลเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้นได้ โดยใช้วิชาปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติดเพิ่มเติมในเวลาที่เหลืออยู่ในหลักสูตร และใช้วิทยากรจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ ดำเนินการตามรูปแบบของวิชาที่กำหนดขึ้น มาใช้กับนักเรียนในรุ่นที่ 2 จำนวน 100 คน และแสดงความคิดเห็นต่อแบบประเมินที่สร้างขึ้นเกี่ยวกับความเหมาะสมของวิชาที่จะนำมาเป็นวิชาหลักวิชาหลักเพิ่มเติมจาก 5 วิชาหลัก ที่มีอยู่เดิมหรือไม่ เพื่อนำผลการประเมินมาเข้ากระบวนการวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ รายวิชาในหลักสูตรการฝึกอบรมตามโครงการวิวัฒน์พลเมืองค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบสมัครใจของกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 กองทัพภาคที่ 3 คือ

3.1.1 วิชาหลัก 5 วิชา คือ วิชาทหารเบื้องต้น วิชาอุดมการณ์ประชาธิปไตย วิชาสุขภาพและอนามัย วิชาศีลธรรมและจริยธรรม และวิชาการฝึกวิชาชีพ

3.1.2 วิชาที่พัฒนาเพิ่มขึ้น คือ การปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติด

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) มี 3 ตัวแปร คือ เกยวผู้ติดยาเสพติดที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบสมัครใจของกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 กองทัพภาคที่ 3 สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น คือ

3.2.1 ด้านความรู้

3.2.2 ทศนคติ

3.2.3 ทักษะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยและพัฒนาในการใช้วิชาหลัก วิชาการปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติดที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นส่งผลต่อนักเรียนตามโครงการ ในการพัฒนารูปแบบและแนวคิดที่นักเรียน

5. วิชาชีพการปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติด หมายถึง วิชาที่พัฒนาขึ้น เพื่อกำหนดไว้เป็นวิชาหลักในการฝึกอบรม ให้นักเรียนได้รับความรู้ในการปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติด และนำไปใช้ประโยชน์ได้เมื่อจบการฝึกอบรม

6. คุณภาพชีวิต หมายถึง ลักษณะของการดำรงชีวิตของนักเรียนจากผู้ที่ติดยาเสพติด และเข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการ

7. ความรู้ หมายถึง สิ่งที่ได้รับจากประสบการณ์ การถ่ายทอด เอกสาร ตำรา และการชี้แจงจากครูฝึกและครูวิทยากรของโครงการฝึกอบรมตามโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง

8. ทักษะ หมายถึง นักเรียนในโครงการสามารถพัฒนาแนวคิดไปในทางที่ถูกต้อง

9. ทักษะ หมายถึง การที่นักเรียนนำสิ่งที่ได้รับการฝึกอบรมและการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดความชำนาญ

10. โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง สถานที่สำหรับฝึกอบรมและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แต่ละโครงการในหน่วยทหารโดยตามด้วยชื่อหน่วยที่ดำเนินโครงการ เช่น โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบสมัครใจกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 กองทัพภาคที่ 3

11. นักเรียน หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ติดยาเสพติดที่มีความประสงค์จะเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย โดยมีคุณสมบัติเป็นบุคคลที่มีอายุระหว่าง 15-35 ปี มีความสมัครใจที่จะเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในหน่วยทหาร โดยผู้ปกครองให้ความยินยอมและรับรอง และไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงและโรคจิตประสาทฝึกอบรม